

Alfons López Tena, membre del CGPJ, ha publicat 'Catalunya sota Espanya' (Dèria editors/La Magrana), on defensa la necessitat d'un procés sobiranista a Catalunya que superi el "parany" de l'estat autonòmic. L'autor conversa amb el també notari Juan José López Burniol, amb qui comparteix diagnòstic, però encara no solució.

L'hora dels balanços entre Catalunya i Espanya

L España autonòmica ha tocat fons?

ALFONS LÓPEZ TENA: El procés de la transició i la consolidació de la democràcia, en la qual la pretensió per la part catalana i basca era el reconeixement d'autogovern i d'institucions d'autogovern, per la pràctica mateixa, per la jurisprudència del Tribunal Constitucional, i al capdavall, per la mateixa cultura política de l'estat espanyol, s'ha revelat com un parany. És finalment un estat descentralitzat administrativament, però en el qual l'autogovern és inexistent.

JUAN JOSÉ LÓPEZ BURNIOL: Eren acords, de fet, insatisfactoris per a totes dues parts, però en aquell moment, van tenir una extraordinària virtut, duien la pau i, sobretot, eren l'embrió susceptible d'un desenvolupament ulterior. Ara bé, tens tota la raó quan plantejes que aquest estat autonòmic ha resultat insatisfactori. Perquè les competències han estat erosionades per una jurisprudència del TC que ha anat encaminada a convertir el que havia de ser una autonomia política, en una d'administrativa, i pel finançament, que no ha estat satisfactori. L'estat autonòmic era l'embrió, per anar cap a un estat federal. Si no es va per aquest camí, només queden dues alternatives, o l'establiment d'una relació bilateral o la independència, bo i entenent que, al meu parer, les relacions bilaterals no les admetrà mai l'estat, perquè seria la seva destrucció —per la multiplicació de relacions d'aquesta mena—. De manera que només queden dues vies: o un estat federal, de debò, o la independència.

—El llibre parla de la baixa qualitat democràtica a Espanya.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Una de les idees que més m'ha agradat del llibre és que la democràcia a Espanya, sobretot d'un temps ençà, funciona molt malament. Aquesta democràcia dona lloc a una concentració tremenda de poder a Madrid, que entra en coalició amb nuclis de poder polític, financer, funcional i mediàtic, i que instrumentalitza el nacionalisme al servei del control de tota la Península en mans d'un grup castellà. Això és el que avui veiem: l'opa, allò altre i allò de més enllà.

I això només es trenca amb més democràcia. Per exemple, amb una reforma de la Constitució que converteixi aquest estat autonòmic en un estat federal, on el Senat funcionés de veritat i les comunitats diverses tinguessin presència en aquests organismes. Per tant cal un estat federal real, com una forma de regeneració d'un funcionament democràtic.

A. LÓPEZ TENA: Només una apreciació, la meua sospita és que la causa de la baixa qualitat democràtica és justament perquè vivim en un estat al servei del projecte nacional espanyol. Perquè en una democràcia, diguem-ne a l'americana, no podria ser possible aquesta mena d'actuacions. Et poso un exemple, en el cas dels tractats internacionals. Quan et trobes que de l'any 1982 al 1993, l'estat signà 111 tractats internacionals de navegació aèria. I en cada un d'aquests, inclou que els vols internacionals no puguin aterrar a l'aeroport de Barcelona. Això no s'entén si no és que ens trobem davant

d'una situació de domini, que entén que som una nosa que cal liquidar.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Estic d'acord amb la descripció, però tinc dubtes sobre la motivació. De veritat, no crec que es pugui parlar d'un projecte nacional espanyol que englobi Castella la Vella, ni Aragó, ni Andalusia, Extremadura o Múrcia, no, no. El que hi ha és un grup social a Madrid que és nucli de govern polític, financer, funcional i mediàtic. Si vols, no són més de tres o quatre mil persones, que són els que instrumentalitzen el nacionalisme d'una manera veritablement absorbent.

Per tant, Josep Alfons, tant de bo fos un projecte nacional espanyol.

A. LÓPEZ TENA: Ho veus més arran de terra? No sé. No, més aviat penso que això s'explica perquè el capitalisme a Espanya no ha passat d'un estadi de "capitalisme d'amiguets", és a dir que no es poden fer negocis sense el vistiplau d'aquesta nomenclatura. Com a conseqüència d'això els mecanismes de control no funcionen.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Això corrobora el que dic.

A. LÓPEZ TENA: Però és aquí on hi ha la marginació dels catalans, que respon a un projecte nacional.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Per mi, això ens condueix a remarcar una necessitat clau que té Catalunya, és imprescindible participar en la governació de l'estat. Si Catalunya, en la primera legislatura del PP, hagués estat dins del Govern, hauria pogut incidir en la governació de manera que hauria estat favorable.

Escolta, si el destí de Catalunya és anar per lliure, jo el respecto. Ara, si hem de jugar la carta d'un estat federal, Catalunya té una obligació ineludible de participar en el Govern.

A. LÓPEZ TENA: Però, perdona, això ja s'ha fet. O no hi ha hagut participació del PSC en els governs del PSOE? o no n'hi ha hagut del PPC, en el govern del PP?

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Tu ets molt llest i



eludeixes al punt fonamental. Jo penso que la intervenció catalana més determinant, sobretot en aquests darrers vint i escaig d'anys, hauria estat la de CiU.

A. LÓPEZ TENA: Després de vint-i-cinc o trenta anys, això ha arribat fins on ha arribat, ara s'acosta l'hora de fer balanç.

—**I aquest balanç pot canviar amb la implicació directa catalana en un Govern espanyol?**

A. LÓPEZ TENA: Això ja s'ha intentat. Ho han fet membres del PSC i del PP de Catalunya. I ha donat el resultat que ha donat. Ara, per part de CiU... és que és impossible, perquè només té l'opció d'entrar en un govern com a subordinat. No pots estar en un govern només per fer bonic.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Miquel Roca no hauria estat en el Govern per fer bonic.

A. LÓPEZ TENA: Miquel Roca no hi va anar. I quan va intentar un projecte per a Espanya el resultat va ser zero.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Sí, però no s'hi implicà del tot.

A. LÓPEZ TENA: Sí, però zero. Tots els que des de Catalunya han volgut tenir una incidència general a Espanya han fracassat. Des d'en Cambó, a l'ERC

dels anys trenta, passant pels que van intervenir durant el franquisme, a Narcís Serra, com a personatge clau del PSC a Madrid, etc.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Però el fet és que aquesta dialèctica Catalunya-Espanya existeix. I no se'n surt ni l'un, ni l'altre, perquè Espanya tampoc aconsegueix fer un estat unitari centralista. Per tant, la situació actual és la de la coalició de dues impotències.

A. LÓPEZ TENA: I aquestes dues impotències no es trenquen amb l'entrada en un govern espanyol.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Però vull creure que amb voluntat transaccional, encara seriem a temps...

—**Pero vist com ha anat i com pot acabar l'Estatut al Tribunal Constitucional, què més queda per fer?**

A. LÓPEZ TENA: Calia intentar-ho. El resultat és el que és. I davant d'això la societat catalana es troba en una situació de desconcert. I és que si les pretensions catalanes no caben en la Constitució, és que la societat catalana queda expulsada de la Constitució.

—**I és possible pensar en un canvi de la Constitució?**

A. LÓPEZ TENA: En la realitat, no. De fet la Constitució espanyola és una de les més rígides del món. Només ha fet una reforma, que era relacionada amb la UE.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: La reforma constitucional exigeix l'acord dels dos grans partits espanyols, PP i PSOE.

Des d'un punt de vista acadèmic, malgrat la coincidència que hi ha amb en López Tena, crec que hi ha la gran diferència entre nosaltres. Jo crec que el procés era necessari, jo havia defensat, i està publicat, una segona transició, que convertís aquest estat autonòmic en un autèntic estat federal. I tothom que m'ha volgut escoltar sap que creia que això acabaria com el rosari de l'Aurora, perquè primer calia començar per la reforma de l'Estatut.

L'articulació de la relació Catalunya-Espanya només es pot fer de quatre maneres, una mitjançant un estat centralista —que no va ser quan va poder ser i ja no ho serà mai—. En segon lloc, una relació bilateral. I Espanya no l'acceptarà mai, perquè seria reivindicada pels excompans de la confederació catalanoaragonesa, i després s'hi afegiria Andalusia. Llavors només ens queden dos camins:

un estat federal potent, real i potent. Ara bé, podria ser que això no interessés a Catalunya o que l'estat tampoc no ho volgués. Llavors, només queda l'autodeterminació. Que és un dret que s'exerceix, no ha de ser concedit per cap llei. Aquí torno a coincidir amb tu.

El llibre, en general, em sembla una eina fantàstica, sincerament. Ara bé, jo diria que en algun punt és un llibre antic, perquè jo crec que el futur no passa per l'afirmació nacional identitària...

A. LÓPEZ TENA: Poc hauràs vist de reivindicació nacional identitària al llibre

J. J. LÓPEZ BURNIOL: No de manera directa, sinó de manera més subtil. És a dir, no per l'afirmació catalana, sinó més

durant els darrers cinquanta o cent anys.

A. LÓPEZ TENA: Jo no estic gens d'acord amb això que dius.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Però per exemple, tal com parles dels funcionaris...

A. LÓPEZ TENA: Però és que és així.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Sí, però el funcionari d'aquí?

A. LÓPEZ TENA: Però és que no estic parlant pas del funcionari català. Entre d'altres coses, perquè no existeix una *nomenklatura* catalana, no ens oblidem d'això. És a dir, aquesta figura del funcionari, que ha passat per la restauració, per la dictadura de Primo de Rivera, la República, Franco, la transició sense despentinat-se... aquí no existeix.

A veure, entretenir-se a buscar qui té la culpa és fotut. La culpa és molt amarga. Per tant, cal plantejar-se què vol.

—De nou, aquesta reflexió es fa sempre des de Catalunya. I potser des d'Espanya no es fa, perquè no la ne-

J. J. LÓPEZ BURNIOL:
 “Si en els propers anys no es reforma la Constitució, Catalunya haurà de fer un pensament”



ALFONS LÓPEZ TENA:
 “Ara només queden dues opcions: o bé la resignació o bé fer un pas endavant”

per la negació espanyola. Jo li he notat al teu llibre un plus de “malvolença” envers allò hispànic. Jo crec que aquesta és una mala fórmula, quan vivim un moment en el qual Catalunya ha de tenir molta cura amb la manera com l'enfoca perquè l'Espanya amb la qual s'enfronta té més recursos i més força que no els que tenia

Per tant, no és una qüestió de malvolença, sinó que davant d'una situació en la qual l'anàlisi crec que és correcta, hi ha dues opcions. Pots intentar fer d'Oncle Tom, és a dir, el bon negre que es fa estimar pels blancs, i intentar que canviïn la seva mentalitat. O aconseguir l'alliberament dels negres. Cosa que no vol dir odiar els blancs, eh. Vol dir, aquí els uns i aquí els altres.

A. LÓPEZ TENA: Tots dos som notaris d'ofici, i hem fet molts convenis de separació, ara ja no s'hi fan. Però jo vaig arribar a una conclusió: les parelles no se separen per raons econòmiques, ni per infidelitats, sinó perquè la situació els resulta insostenible. En la majoria de casos el que es vol es perdre de vista l'altre i marxar. Doncs, a veure, Catalunya i Espanya han de fer una reflexió seriosa.

cessiten fer, perquè ja tenen un model d'estat-nació que ja els està bé. Per què s'han de plantejar canvis?

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Aquí hi ha una resposta que aporta el llibre, que és innovadora, no s'ha escrit gaire, i és que l'estat espanyol no té aparell repressiu. I això, el joves, sobretot els *progres*, són molt il·lusos i es pensen que el dret no exigeix violència. Doncs, bé, no hi ha dret sense violència, sense sanció. Per a més inri, qui es va carregar l'exèrcit espanyol va ser la dreta. Després de carregar-se l'exèrcit no hi ha aparell repressiu. I aquí torno al que deia. El dia que la reivindicació catalana fos solidària, amb el suport pràcticament de tothom, no hi hauria possibilitat de resistència. El que s'haurà de veure és si la societat catalana és capaç de donar el to. És dir, a l'hora de la veritat, no sé

si el poble de Catalunya seguiria el que diu en López Tena. I la capacitat de risc tradicionalment ha estat poca. No sé si en aquests moments aquesta societat té, si em permeteu l'expressió, la tempra per a grans empreses.

A. LÓPEZ TENA: Una nota sobre això. Primer, que aquesta és una desmobilització espanyola, ja que no s'estan fent inversions productives, sinó en immobiliari. I segon, les societats evolucionen i no prenen la decisió correcta fins que no han intentat totes les que són incorrectes. Catalunya ja ha intentat totes les opcions incorrectes. I eren incorrectes perquè l'altra part s'ha comportat com s'ha comportat. Ara només queden dues opcions: o bé la resignació o bé fer un pas endavant. I la nostra obligació és treballar, no per acceptar una decadència més o menys daurada, que a més no durarà gaire, sinó per fer un pas endavant.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: Hi ha una cosa de la teva posició que m'agrada per a l'Espanya en què a mi m'agradaria bellugar-me. És a dir, aquest plantejament que diu: "Escolteu, Espanya, o anem de veritat, o s'ha acabat el bròquil." El que jo encara crec que val la pena intentar una vegada més és aquest estat federal. Si en els propers anys no es reforma la Constitució, de manera assumida per tots, Catalunya ha de fer un pensament. I si es veu amb força de plantejar-ho, ho haurà de fer.

A. LÓPEZ TENA: La que és encara la teva opció i que ha estat la meua, però que ja no ho és, la de l'estat federal, requereix la reforma constitucional, que necessita l'acord de l'altra part. Però l'altra banda, ni es reconeix com a part.

—Ens trobem davant d'un matrimoni concertat, on la part dèbil demana el dret al divorci?

A. LÓPEZ TENA: Bé, de fet, més aviat és que la part dèbil no vol ser concubina, perquè això no ha estat mai un matrimoni, com a molt un concubinatge. Precisament ja hem intentat convertir el concubinatge en matrimoni, però s'ha vist que no pot ser.

J. J. LÓPEZ BURNIOL: És un matrimoni que no ha trobat un projecte engrescador. En aquests moments, no és meua la frase, crec que és de Josep-Lluís Carod-Rovira, hi ha fatiga de Catalunya respecte d'Espanya i d'Espanya respecte de Catalunya.

Enric Rimbau

9a
Mostra
Comerç, indústria
i serveis
27-28-29 d'abril de 2007

Ajuntament de SantCugat